

ایران و عربستان؛ گام‌های عملی برای صلح پایدار

منابع مختلف خبری از جمله مجله «آتلانتیک» اعلام کرده‌اند که محمدبن سلمان ولیعهد عربستان در گفت‌وگو با این مجله تأکید کرده است ایران و عربستان سعودی دو کشور همسایه و نزدیک هستند.

استند. برای همیشه وابسته هستند، ما نمی‌توانیم از شر آنها خلاص شویم و آنها نیز نمی‌توانند از شر ما خلاص شوند. بنابراین بهتر است هر دو می‌مشکلات را حل کنیم و به دنبال راه‌هایی برای همزیستی باشیم. پیشرفت‌هایی در مذاکرات بین دو کشور حاصل شده است. ولیعهد در پاسخ به پرسشی درباره روابط ریاض و تهران تأکید داد: ایران و عربستان به هم نزدیک هستند. چهار دور مذاکرات بین دو کشور صورت گرفته و ریاض به مذاکرات ادامه خواهد داد تا پیشرفت مثبتی برای هر دو کشور حاصل شود و راه برای «آینده‌ای روشن‌تر» در روابط هموار شود. عربستان در سال ۲۰۱۶ پس از حمله تظاهرکنندگان ایرانی به سفارت و کنسولگری عربستان در مشهد در واکنش به اعدام نمر النمر روحانی شیعه سعودی توسط مقامات ریاض، روابط خود را با تهران قطع کرد. این دو کشور رقیب در خاورمیانه، اگر چه یکدیگر را به بی‌نیات آفرینی در خاورمیانه متهم می‌کنند ولی با این حال چندی است برای غلبه‌اختلاف‌نظر‌های‌شان تأکید دارند و لذا از او‌ریل ۲۰۲۱ مذاکرات خود را برای این موضوع آغاز کرده‌اند. اما ایران چندی پیش مذاکرات را به حالت تعلیق درآورد که به ادعای رسانه‌های بین‌المللی در اعتراض به اعدام ۸۱ نفر در عربستان بود.

حوزه‌های تنش میان ایران و عربستان، حوزه‌های جدی را شامل می‌شود: اما رویدادهای بین‌المللی نشان می‌دهد طرفین نمی‌توانند در این شرایط باقی بمانند. روابط ایران و عربستان متاثر از مسائلی خارج از روابط مستقیم دو طرف است و چالش‌های متعددی در حوزه‌های مختلف میان دو کشور وجود دارد.

مقامات دو کشور با تلاش فراوان مسوولان عالی‌رتبه عراقی و عمانی در تسهیل اجرای این گفت‌وگوها در سطوح پایین‌تر پس از آنکه دور پنجم مذاکرات در عراق به توافق رسیدند، طرفین توافق کردند تا نقشه راه مذاکرات آینده خود را با هدف عادل‌سازی روابط دوجانبه تهیه کنند. در جریان مذاکرات در بغداد، دو طرف پیشنهادهاتی از جمله جدول زمانی نقشه راه ارائه کردند. بازگشایی سفر تخرانه‌های مربوطه همچنان مورد بحث است و با پیشرفت مذاکرات، تصمیم احتمالی اتخاذ خواهد شد و می‌تواند منجر به یک گام مهم رو به جلو با تعهد دو هیات به تنظیم تقویم جلسات آینده و تقویت اعتماد متقابل شود. اخباری وجود دارد که برخی توافقات جزئی در بغداد حاصل شده و به عنوان نمونه، ایران ۴۰ هزار زائر ایرانی را در اواخر سال جاری به شهر مکه در عربستان برای مراسم حج اعزام خواهد کرد. دیدارها بسیار مثبت بوده و بر سر بخش‌های اختلافات بین دو کشور تفاهم شده است. احتمال می‌رود که بازگشت روابط دیپلماتیک در سطح افتتاح کنسولگری‌ها و در سطح

موقعیت برجام

بیشتر به ایران از راه ژانُس بین‌المللی انرژی اتمی و سازوکار بازگشت تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل ترجیح داده‌است. گویی که‌ناظر حقوقی بازگشت این تحریم‌ها نیز به‌تصویب مجدد توسط چین و روسیه نندارد، اما از نظر سیاسی غرب فعلا تر ججج می‌دهد بحرانی جدید را برای خود ایجاد نکند.

در عین حال باید به تفاوت‌های شرایط کنونی با بر طرف شدن تحریم‌های ایالات متحده نیز توجه کرد: فروش لاقال ۱،۲ میلیون پوند نفت و معیانات بیشتر و کسب تخفیف، انتقال اسان و آرازان ارز، رونق گرفتن کسب کارها، به خصوص تولیدی، امکان جلب سرمایه‌گذاری

و صادراتی و از همه مهم‌تر بهبود فضای روانی جامعه. اما آنچه ما باید انجام دهیم استفاده از شرایط کنونی برای تبدیل کردن موقعیت لحظه‌ای فروش محدود نفت به برداشته شدن تمامی تحریم‌های هسته‌ای جاری است که از جانب ایالات متحده امریکا وضع شده‌اند که موجب پایداری وثبات شرایط روانی واقعی خواهد شد. نکته‌ی ثباتی که‌اولین و کم‌ترین شرط آغاز توسعه کشور است. اگر توسعه همه‌جانبه کشور را وظیفه اساسی حاکمیت هر کشور بدانیم رفع تحریم‌های یک‌جانبه ایالات متحده اولین شرط این توسعه است و واضح است که شرایط برای چانه‌زنی در مورد این تحریم‌ها هیچ‌گاه بهتر از شرایط کنونی نمی‌شود. بنابراین فارغ از میزان خسارت وارده لاقال از سال گذشته تاکنون به علت تحریم‌های امریکا جلوی این ضرر را از هر جا بگیریم، منفعت خواهد بود.

رابط جنگ اوکراین، مذاکرات هسته‌ای و نظم جهانی به درک ما از شرایط مدیریت بین‌المللی در سطوح بالای تصمیم‌سازی بازمی‌گردد: به‌رغم جنگ روسیه با اوکراین و رویارویی غرب با یوتین، اگر به رفتار چین، هند، ترکیه و غیره نگاه کنیم، می‌بینیم که بیشتر کشورها، به‌مشابهت‌های راهبردی و سیاسی با ما دارن‌داز تصور فضای کنونی محیط بین‌المللی به‌مثابه یک نظم مجدداً دوقطبی شده و افتادن در دام حمایت قطعی از یک طرف خودداری کرده‌اند. سیاست درست در شرایط فعلی برای جمهوری اسلامی ایران هم خودداری از جانب‌داری و در عین حال دنبال کردن منافع ملی در حوزه سیاست خارجی است که بیشتر از همه چیز در مرحله کنونی احیای برجام و تثبیت جایگاه خود در نظام بین‌الملل است.

دانش آموخته دکتری فلسفه سیاسی از دانشگاه تهران

کاردار باشد. ایرانی‌ها خواستار افتتاح سفارت‌خانه‌ها و در سطح سفیر تام‌الاختیار برای مذاکرات مستقیم هستند. حتی بعضی از منابع از احتمال دیدار بین وزرای امور خارجه دو کشور که منجر به بازگشایی سفارتخانه‌ها با هدف تسریع در روند ارتباط بین دو کشور و تسهیل سفر حج‌اج ایرانی به عربستان خواهد شد، خبر می‌دهند.

گروهی از رسانه‌ها مدعی اند ایران برای برقراری مجدد روابط دیپلماتیک فشار می‌آورد. ریاض هم می‌خواهد امتیازات قابل توجهی را از تهران در مورد مسائل منطقه‌ای بگیرد و موافقت کرده که به ایران اجازه دهد سفارت خود در ریاض را فقط برای فعالیت‌های مرتبط با سازمان همکاری اسلامی مستقر در جده بگشاید. مقامات سعودی به‌دنبال کسب امتیاز به‌مورد مناقشه یمن هستند. از سال ۲۰۱۵، عربستان و متحد کلیدی آن در خلیج فارس، امارات به دولت (مستعفی) یمن کمک می‌کنند تا با جنبش انصارالله یمن که در سال ۲۰۱۴ بیشتر مناطق شمالی و مرکزی یمن را تحت کنترل خود درآورد، مبارزه کند. بسیاری امیدوارند مذاکرات ایران و عربستان حداقل به تمدید آتش‌بس دو ماهه در یمن که‌از اوایل آوریل آغاز شد، منتهی شود و شاید در نهایت یک راه‌حل سیاسی گشوده شود. پیش از دور مذاکرات ماه آوریل، عربستان تمایل بالقوه خود را برای پایان دادن به دخالت خود درگیری طولانی یمن نشان داد. رسانه‌هایی هستند که عمدتاً فضای منفی برای این مذاکرات ترسیم کرده و مدعی می‌شوند در گفت‌وگوهای بغداد، سعودی از نقش ایران در یمن ابراز ناامیدی کرده و تهران را متهم می‌کنند که در تسهیل تمدید آتش‌یس کوتاهی کرده است. ایران علناً حمایت خود را از آتش‌بس اعلام کرده است. نمایندگان ایران در بغداد تأکید دارند که عربستان باید گام‌های عملی برای حرکت به‌سوی صلح پایدار بردارد، فرمولی که به‌معنای کاهش حمایت عربستان و امارات از نیروهای زمینی دولت (مستعفی) یمن و محدود کردن حملات هوایی عربستان و امارات در آنجاست.

رسانه‌های عربی مدعی‌اند ایران نشست دو کشور عراقی و عمانی در تسهیل اجرای این گفت‌وگوها در سطوح پایین‌تر پس از آنکه دور پنجم مذاکرات در عراق به توافق رسیدند، طرفین توافق کردند تا نقشه راه مذاکرات آینده خود را با هدف واسطه و ایجاد یک رابط مستقیم و بدون واسطه و ایجاد یک خط تماس مستقیم میان طرفین را پیشنهاد دهد. اما طرف عربستانی مدعی است مسائل سیاسی و امنیتی فراوانی وجود دارد که باید قبل از اندیشیدن پیرامون برگزاری نشست سران، در سطح کارشناسان حل و فصل شود. در مقابل عربستان نیز به تهدیدهای امنیتی ایران علیه همسایگان و مداخلات آن در کشورهای عربی اشاره کرده و مدعی است بازگشت روابط میان دو کشور بدون حل این اختلافات امکان‌پذیر نیست. هیات عربستانی موضوع جنگ یمن را مطرح کرده و از ایران خواسته است حمایت نظامی خود از حوثی‌ها را متوقف کرده و آنان را برای پیوستن به طرح ابتکار صلح کشورهای عضو شورای همکاری متقاعد کند. امری که موجب اختلاف میان هیات‌های دو کشور است.

محمدحسین لطف‌اللهی

فرضات محافظه‌کار دیوان عالی فدرال امریکا و محافظه‌کارانی که چندماه دیگر در انتخابات میان‌دوره‌ای کنگره ایالات متحده باید خود را در معرض رای مردم قرار دهند، هیچ چیز نمی‌توانست به‌اندازه‌افشاشدن اقدامات اولیه و هنوز غیرنهایی اهدا در راستای ابطال حکم مشهور به «Roe v. Wade» در دسرساز باشد؛ حالا دموکرات‌ها می‌دانند باید محوریت کارزار انتخاباتی خود را کدام می‌طلبند عمومی‌ن‌کنند: «تثبیت‌حق سقط‌جنین».

۵۲سال‌قبل، در ۲۲مه ۱۹۷۰ و کلای‌یک‌زن باردار معروف به «جین‌رو» اقدام‌به‌طرح‌شکایت‌در داد‌گاه‌فدرال دالاس کردند و قتلون ایالت‌تگزاس مبنی بر ممنوعیت سقط جنین‌جز در شرایطی‌که موضوع‌نجات‌جان‌مادر مطرح باشد، را به‌چالش‌کشیدند. «جین‌رو» نام‌مستعارنی ۲۲ساله و اهل دالاس به‌نام «نورما مک‌کوری» بود که در ۱۹۷۰ تصمیم‌داشت‌به بارداری ناخواسته و خارج‌از‌دواج خود پایان‌دهد. مک‌کوری تحصیلات‌دانشگاهی نداشت، نتوانست‌بود شغلی برای خوددست‌و‌پا کند و پیش‌ازین نیز فرزند حاصل‌از یک بارداری ناخواسته دیگر را به خانواده‌ی‌که به‌دنبال فرزندخوانده‌می‌گشت، تحویل‌داده بود. او در گفت‌وگویی با یک‌نشریه‌محلّی در ۱۹۷۳ گفته بود: «هن‌زنی حمله‌بوم‌که نه‌جایی برای رفتن‌داشت و نه‌شغلی. هیچ‌کس یک‌زن باردار را استخدام نمی‌کرد و هیچ‌کس نبود که به‌من کمک‌کند.» و کلای‌چین‌رو در دادخواستی‌که تنظیم‌کرده‌بودند، قوانین ایالت‌تگزاس را «جیر‌حمله» خواندند و خواستار ابطال این قوانین‌شدند. در مقابل آنها «هنری‌وید» دادستان‌محلّی دالاس قرار داشت که به‌شدت از قوانین ایالتی دفاع می‌کرد و معتقد بود این قوانین ضامن «حق‌زندگی» افراد است. ۲۲ ژانویه ۱۹۷۳، مسیر پر‌پیچ‌و‌خم‌این پرونده حقوقی به‌نفع و کلای‌چین‌رو به‌نتیجه رسید و دیوان عالی فدرال امریکا با ۷ رای موافق در برابر ۲ رای مخالف حکم داد بر اساس قانون اساسی ایالات متحده، سقط‌جنین یک‌حق برای زنان در این کشور است.

یادداشت

این اکثریت قاطع برای صدور حکم در شرایطی شکل گرفت که ۶ نفر از ۹ قاضی دیوان عالی منصوب روسای جمهور جمهوری خواه و تنها ۳ نفر منصوب روسای جمهوری دموکرات بودند. قضات دیوان عالی استدلال می‌کردند که بر اساس متمم‌های ۱۴ و ۹ قانون اساسی آزادی‌های فردی مصرح در قانون و ضرورت حفظ حریم شخصی افراد این اجازه را به زنان می‌دهد که در خصوص پایان دادن به بارداری‌شان تصمیم‌گیری کنند. بر اساس این حکم حق دسترسی نامحدود به سقط‌جنین در سه‌ماهه نخست بارداری و دسترسی محدود در سه‌ماهه دوم، برای همه زنان امریکایی مهیا شد.

رونمایی از یک پیش‌نویس خطرناک

ویس‌سایت خبری پولیتیکومامداد سه‌شنبه‌رای «موتقی» اعضای محافظه‌کار داد‌گاه عالی امریکابه حذف‌حق سقط جنین برای زنان امنتشر کرد. آن‌طور که پولیتیکوپر اساس «پیش‌نویس رای» نوشته‌است، داد‌گاه عالی در ماه‌فوریه گذشته به لئو قانون موسوم به «رو علیه‌وید» ای‌داده، اما چون این رای هنوز به تأیید نهایی نرسیده، در وب‌سایت داد‌گاه عالی نیز به‌طور رسمی منتشر نشده‌است. پولیتیکو می‌نویسد که دوشنبه‌شب به‌نسخه‌ای از پیش‌نویس رای داد‌گاه عالی دست‌یافته که قاضی ساموئل‌الیتو نوشته‌و در روز دوفوریه گذشته درباره آن رای‌گیری شده‌است. قاضی الیتو در این پیش‌نویس نوشته‌است: «روا همان ابتدا مطلقاً اشتباه بود.» جوبایدن، رییس‌جمهور ایالات متحده در واکنش به این خبر اعلام کرد: «حق سقط جنین قریب به پنجاه‌سال قانون‌مدون کشور بوده‌و اساس انصاف و ثبات قانون ایجاد می‌کند که چنین قانونی لغو نشود.» نانسی پلوسی، رییس‌مجلس نمایندگان امریکارو سه‌شنبه‌در توییت خود رای احتمالی داد‌گاه عالی‌به حذف‌سقط جنین را در صورت نهایی شدن «بدترین و مخرب‌ترین تصمیم در تاریخ مدرن» توصیف کرده‌است. هم‌زمان عده‌ای از زنان شیشه‌در برابر ساختمان داد‌گاه عالی برای اعتراض به این تصمیم «موتقی» گرد هم آمدند و شعار دادند. کامالا هریس معاون اول رییس‌جمهور امریکانیز روز چهارشنبه اقدام در شرایطی صورت می‌گیرد که از یک سو هیچ‌کدام

دیوان عالی فدرال در پی ابطال حکم «رو علیه وید» دموکرات‌ها مخالفند

عقبگرد ۵۰ساله زنان امریکایی

از جمهوری خواهان حاضر به حمایت از چنین طرحی نیستند و از سوی دیگر بسیاری از منابع خبری می‌گویند جوامع چین، سناتور دموکرات‌ویرجینیای غربی نیز به‌طرح رای مثبت نخواهد داد. کارشناسان معتقدند دموکرات‌ها با علم به شکست طرح عمدامی خواهند طرح مذکور را به رای بگذرانند که به‌مرد امریکایگورننده، راه‌تغییر از انتخابات میاندوره‌ای پیش‌رو می‌گذرد.

بر اساس نظرسنجی اخیر ای‌بی‌سی نیوز، اکثر شهروندان امریکایی معتقدند دیوان عالی نباید حکم موسوم به «رو علیه‌وید» را بابطال کند. این نظرسنجی می‌گوید ۵۴ درصد مساله‌به‌دموکرات‌ها فرصت می‌دهد با بنا کردن کارزارهای ۲۸‌رصد ابطال این قانون را لازم و ضروری می‌دانند. این مساله‌به‌دموکرات‌ها فرصت می‌دهد با بنا کردن کارزارهای انتخاباتی‌شان بر مبنای این‌مطلبه، وضعیت‌بدکنونی‌را به نفع خود تغییر دهند.

مساله سقط جنین در جهان

بر مبنای گزارش Center for Reproductive Rights، در صورتی که داد‌گاه عالی ایالات متحده حکم به ابطال «رو علیه‌وید» بدهد، این کشور پس از السالوادور، نیکاراگوئه و لهستان به چهارمین کشوری تبدیل خواهد شد که در زمینه حقوق زنان برای سقط جنین، عقبگرد داشته است. مارگارت هارپین، مشاور حقوقی این مرکز تحقیقاتی می‌گوید در دهه‌های اخیر تغییرات بسیاری را در این زمینه در بسیاری از کشورها شاهد بوده‌ام که در اکثریت آنها تغییر به سوی آزادی‌های بیشتر بوده‌است. بر اساس این گزارش در بیش از ۶۰ کشور دنیا سقط جنین با خواست مادر آزاد است. در بسیاری از کشورها سلامتی مادر مبنای تصمیم‌گیری است و در برخی کشورها نیز تنها حفظ جان مادر است که می‌تواند به‌صود مجوز سقط منجر شود. با این وجود هنوز کشورهایی نیز وجود دارند که سقط جنین در آنها به کلی ممنوع است. این کشورها شامل نیکاراگوئه، السالوادور، هندوراس، مالتا، جمهوری دومینیکن، مصر، هائیتی، عراق، ماداگاسکار، فیلیپین، سنگال و سورینام می‌شوند.

شرق می‌شد. مسافانه‌ها کشته‌شدن دیپلمات‌های ایرانی در دوره اول طالبان و تحولات متعاقب آن گویا درس نگرفته‌ایم، ناامیده‌شدن امارت اسلامی توسط مدیر کل منطقه‌ای وزارت خارجه ایران در روزهای اول سلطه طالبان بر کل سفر هیات‌های مختلف ایرانی به کابل وسفر مقامات طالبان به ایران، تعاملات دیپلماتیک و ورود نمایندگان دیپلماتیک طالبان به ایران همچنین دیدارهای مقامات کشورمان با نمایندگان طالبان در نشست‌های منطقه‌ای و بین‌المللی گویای آن است که به عمق خیانت و جنایت طالبان پی نبرده‌ایم. تنش‌های اخیر طالبان در مرزهای کشورمان به‌مثابه‌نو‌ک‌قله‌یخ‌است که تاکنون نمایان شده و ظاهر این قهص سر دراز دارد.

طالبان غربی است‌جر که‌نیش آن نه‌از ه‌کین‌است، بلکه اقتضای طبیعتش این‌است، بر واضح‌است که طالبان با این رفتار، منافع همه‌کشورهای همسایه و منطقه را تهدید کرده

و هم خارج از مرزها آرامش را از پاکستان سلب و رویاهای اسلام‌آباد را نقش بر آب کند. سال گذشته که طالبان بدون مقاومت قدرت را در افغانستان به دست گرفت عده‌ای بر این عقیده بودند که این طالبان طالبان گذشته تفاوت پیدا کرده‌است و به روایتی املی و آشنا به قانونمندی و رعایت حقوق قومیت‌ها در داخل و حسن‌همجاری با همسایگان و تعامل با جامعه جهانی شده‌است ولی به مرور ماهیت خود را نشان داد که به لحاظ استراتژیک و ایدئولوژیک تغییرری نکرده و صرفاً در تکنیک آن هم برای جلب شناسایی دچار تغییراتی شده‌است. بدیهی است طالبان بعداز تقویت پایه‌های خود کسب شناسایی، چهره واقعی خود که ریشه در ایدئولوژی افراطی دارد، به نمایش خواهد گذاشت و در سرهای جدیدی در منطقه برای همسایگان به ویژه ایران و پاکستان فراهم خواهد کرد.

ایران در گذشته بارها از سوی همسایگان و نیروهای نفوذی ضربه خورده و قاعدتاً باید درس عبرت کافی در این زمینه گرفته باشد. در بعد کلان از ننگی که شاه سلطان حسین صفوی بر پیکر ایران گذاشت و از عناصر نفوذی و جهل اطرافیان غفلت کرد تا شکست است ایران از روسیه در زمان فتحعلی شاه و تحمیل قرار داهای گلستان، تر کمناچای و آخال که حاصل نادانسی و ناکارآمدی و توهم‌دربار فعلی طالبان بود تا اشغال ایران توسط نیروهای متفقین در ۱۳۲۰، سپس ضرباتی به تحریک و پشتیبانی شوروی کمونیستی (جمهوری مهاباد و آذربایجان)، حمله صدام کتریتی و غیره همگی باریدرس عبرت و تجربه گرانبهایی برای کشورمان در برخورد با سوانح و اتفاقات داخلی و پیرامونی و کاستن از دامنه خسارت و زیان به ویژه از ناحیه